

VESTRE TOTEN KOMMUNE

PLANSTRATEGI 2020 - 2023

PLANSTRATEGI 2020 - 2023

Innhold

1. Innledning - om planlegging	3
1.1. Hva er kommunal planstrategi	3
1.2. Vestre Toten kommunes plan- og styringssystem	3
2. Rammebetingelser for kommunens planarbeid	5
2.1. FNs bærekraftsmål.....	5
2.2. Nasjonale forventninger	5
2.3. Regionale rammer	6
3. Status og utfordringer	6
3.1. Kommuneplanen	7
3.2. Utviklingstrekk og utfordringer	7
3.3. Muligheter og prioriteringer	9
4. Prioriterte planoppgaver 2020-2023	10
4.1. Kommuneplan	10
4.2. Planbehov - Revisjonsbehov og behov for nye planer	11
4.3. Planoversikt.....	14
5. Definisjoner og ordliste	16
6. Viktig lovverk som samhandler med plan- og bygningsloven	19

1. Innledning - om planlegging

Gjeldende planstrategi for Vestre Toten kommune er tatt opp til revisjon.

1.1. Hva er kommunal planstrategi

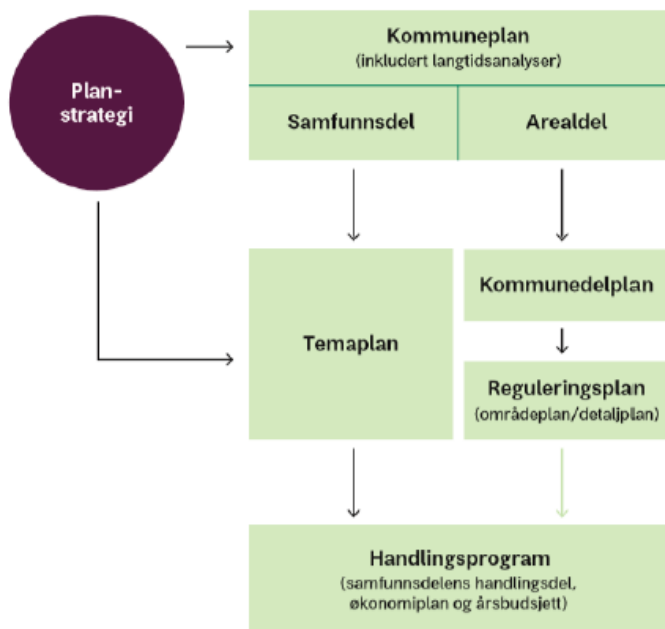
Planstrategien skal klargjøre hvilke planoppgaver kommunen skal jobbe med i gjeldende kommunestyreperiode for å legge til rette for ønsket utvikling i kommunen. Det er et mål å styrke den politiske styringen av de planoppgaver som skal prioriteres, og at prioriteringene bygger på en bred vurdering av kommunens utfordringer.

Planstrategien omfatter en drøfting av kommunens utfordringer og valg knyttet til samfunnsutvikling og arealbruk, og en vurdering av planbehovet. Planstrategien er altså ikke en plan med mål og strategier, men et verktøy for å beslutte hvilke planoppgaver kommunen skal gjennomføre.

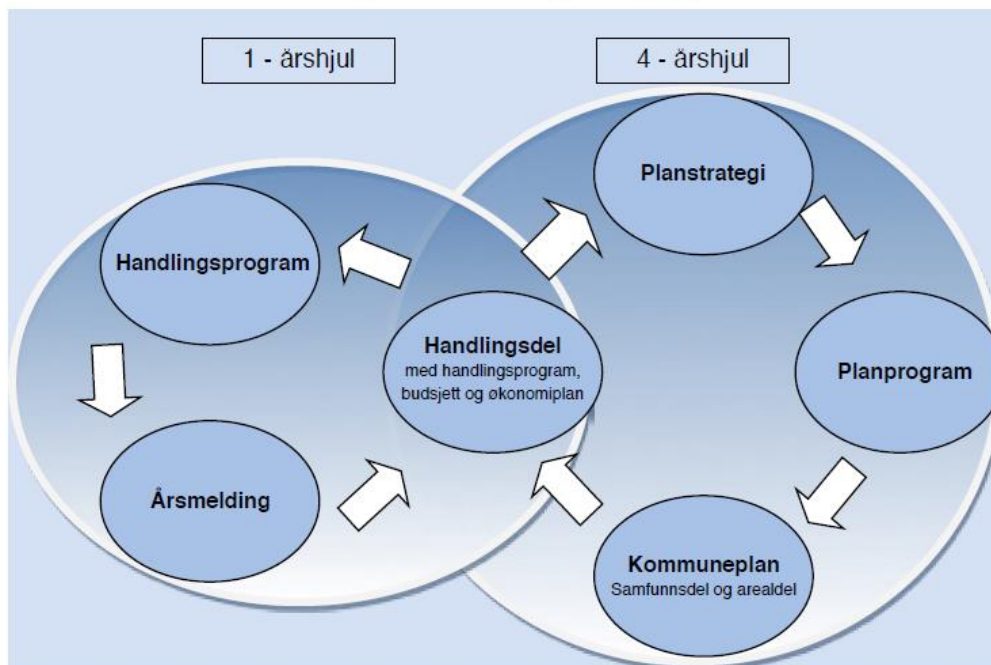
Arbeidet med planstrategi for 2020-2023 startet med å innhente et kunnskapsgrunnlag og peke på utfordringene i kommunen. Formålet var å utarbeide en beskrivelse av status og utviklingstrekk. Andre viktige utgangspunkt for planstrategien er «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019- 2023», «FNs bærekraftsmål» og «Oversikt over folkehelsen 2019».

Kravet i plan- og bygningsloven om å innhente synspunkter fra statlige og regionale myndigheter og nabokommuner samt berørte parter vil bli oppfylt i perioden fram mot vedtak i kommunestyret høsten 2020.

1.2. Vestre Toten kommunes plan- og styringssystem

Integrert kommuneplanlegging

Figur 2: Ett-årshjulet som en del av handlingsdelen og 4-årshjulet som en del av kommuneplanprosessen.

Kommuneplanen er kommunens overordnede strategiske styringsdokument og skal inneholde mål og retningsvalg for kommunens utvikling i planperioden. Kommunestyret i Vestre Toten kommune vedtar hvert år et styringsdokument med årsbudsjett for kommende år og økonomi og handlingsplan for 4 år fram.

Kommuneplanen er forankret i plan- og bygningsloven og utarbeides for en periode på 12 år. I hver valgperiode skal det vurderes om kommuneplanen skal rulleres. Kommuneplanen består av en samfunnsdel og en arealdel. Samfunnsdelen omhandler langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunen som helhet og som organisasjon. Arealdelen fastsetter hovedtrekkene i kommunens arealbruk og er juridisk bindende for arealdisponeringen. Arealdelen består av et plankart med tilhørende bestemmelser som definerer rammer og betingelser for nye tiltak.

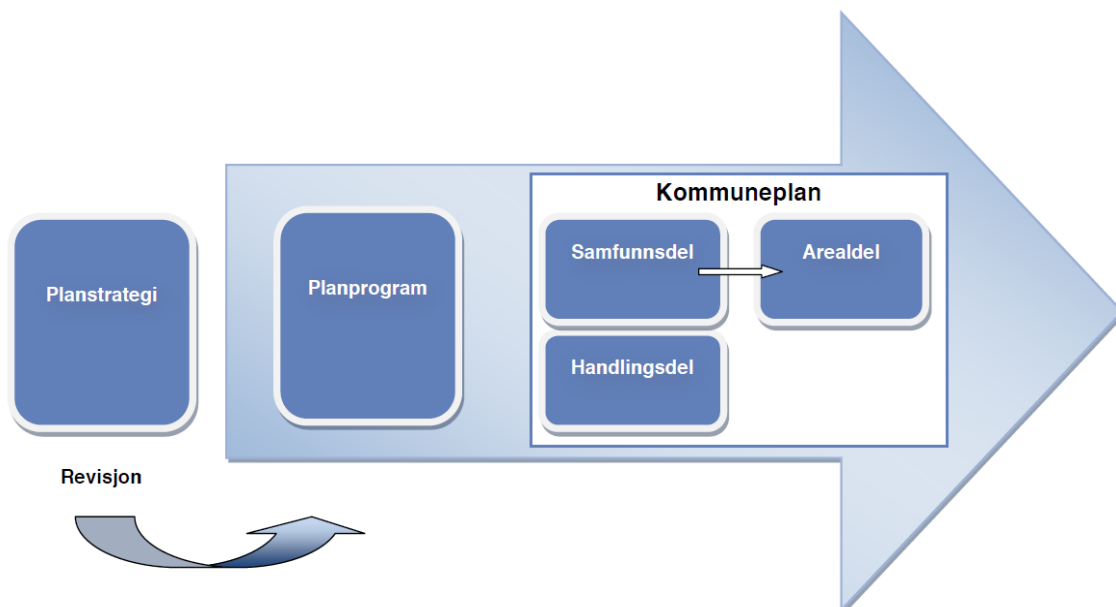
Kommunen kan utarbeide kommunedelplaner som er underlagt samme prosesskrav som kommuneplanen.

En temaplan omhandler et spesifikt tema eller fagområde.

Reguleringsplaner kan være enten private eller offentlige, men det er kommunen som er planmyndighet og vedtar alle. En områdeplan er normalt en kommunal plan for å avklare mer overordnede strukturer til forskjell fra en detaljplan som er mer detaljert.

Kommunen er pålagt å utarbeide en økonomiplan og et handlingsprogram som revideres årlig og omfatter de fire neste budsjettårene.

Kommuneplanens revisjon bestemmes i planstrategien. Et planprogram skal fastsettes senere for å legge føringer for planarbeidet og for å angi hva som skal revideres. Kommunen kan velge å revidere hele planen, med både samfunnsdel og arealdel eller en av delene. I tillegg kan en velge å revidere bare noen tema innfor de to.

Figur 1: Kommuneplanprosessen.

2. Rammebetingelser for kommunens planarbeid

Kommunens planlegging og politikktutforming styres av lover, forskrifter, politiske vedtak og overordnede styringssignaler fra internasjonale organ, nasjonale og regionale myndigheter.

2.1. FNs bærekraftsmål

I 2015 vedtok FN 2030-agendaen for bærekraftig utvikling. Agendaen har 17 mål for å fremme sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft. Målene er satt for å sikre sosial rettferdighet, god helse, stanse tap av naturmangfold og redusere klimaendringer. Kommunen er ansvarlig for mye av den sosiale og fysiske infrastrukturen som påvirker befolkningens levekår og utviklingsmuligheter.

2.2. Nasjonale forventninger

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging utarbeides hvert fjerde år og ble sist vedtatt 14. mai 2019 og skal gjelde fram til og med 2023. Disse forventningene skal følges opp i arbeidet med planstrategier og planer, og legges til grunn for statlige myndigheters medvirkning i planlegging. Regjeringen legger vekt på at samfunnet står overfor fire store utfordringer de kommende år:

- å skape et bærekraftig velferdssamfunn,
- å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning,
- å skape et sosialt bærekraftig samfunn,
- å skape et trygt samfunn for alle.

De nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging drøftes rundt følgende plantema:

- planlegging som verktøy for helhet og bærekraftig utvikling,
- vekstkraftige regioner og lokalsamfunn i hele landet,

- bærekraftig areal- og transportutvikling,
- byer og tettsteder der det er godt å bo og leve,
- statlige planretningslinjer og statlige planbestemmelser.

Folkehelse som overordnet planverktøy

Formålet med folkehelseloven er å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, herunder utjevner sosiale helseforskjeller. Folkehelse er også omtalt i plan- og bygningsloven § 3-1 f: ”fremme befolkningens helse og motvirke sosiale helseforskjeller (...)”. Dette henger sammen med kommunens plansystem som vist i figuren under:

2.3. Regionale rammer

Innlandsstrategien er den regionale planstrategi for Innlandet i perioden 2020-2024. Strategien var på høring våren 2020 med frist for innspill 25. juni. Den er altså ikke vedtatt, men høringsdokumentet hadde fokus på følgende:

Innlandet - eventyrlige muligheter

Et fylke med sterke røtter og store drømmer, med en ledende posisjon innen teknologi, industri, landbruk og reiseliv. Sammen med denne visjonen ble det vedtatt fire satsingsområder. Disse beskriver hvordan vi skal realisere de eventyrlige mulighetene og ta nye posisjoner. Satsingsområdene skal danne et godt grunnlag for mer tverrfaglig samarbeid og helhetlig politikkutforming:

Innbyggere - Innovasjon - Inkludering - Infrastruktur

Den regionale planstrategien bygger på de nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging og FNs bærekraftsmål.

Langsiktige utviklingsmål

- Bærekraftig ressursforvaltning som gir utvikling og nye arbeidsplasser
- Levende lokalsamfunn med bærekraftige byer, tettsteder og bygder
- At aktører i fylket vårt får større nasjonal betydning og synlighet

3. Status og utfordringer

Kommuneplan er kommunen sitt øverste styringsdokument. Kommuneplanen skal vedtas i kommunestyret etter en omfattende prosess som styres etter plan- og bygningsloven. Vestre Toten kommune hadde en full revisjon av kommuneplanens samfunnsdel og

arealdel med vedtak i 2014. i arbeidet med planstrategi for 2016-2019 så en derfor ikke behov for å starte en ny revisjon da kommuneplanen nettopp var vedtatt.

Vestre Toten kommune har jobba langsiktig med utvikling av kommunen. Kommunen har vekst i antall innbyggere og aktivitet, og en har en langsiktig strategi for å oppnå resultater. I planstrategien ønsker en å videreføre dette langsiktige arbeidet samtidig som en nye utfordringer som må møtes med reviderte og fornya planer.

3.1. Kommuneplanen

Gjeldende kommuneplan for Vestre Toten kommune ble vedtatt i kommunestyret 27.11.2014.

3.2. Utviklingstrekk og utfordringer

De viktigste utfordringene for vårt lokalsamfunn er pekt på av av kommunens politikere og kommunedirektørens ledergruppe. Det dreier seg om utfordringer knyttet til

1. demografi - befolknings sammensetning
2. samfunnsutvikling
3. klima- og miljø
4. næringsliv og produksjon
5. infrastruktur

Mange av punktene vil naturlig nok gripe inn i hverandre. Kommunen kan for eksempel ikke forvente befolkningsvekst uten samtidig å ha god utvikling av bosteder, tjenestetilbud og arbeidsplasser.

Demografi

Vestre Toten kommune har de siste årene hatt en befolkningsvekst litt høyere enn de fleste nabokommunene. Størstedelen av befolkningen bor i by eller tettsted.

Alderssammensetningen er som landet ellers med en økende andel eldre i befolkningen. Andelen eldre i befolkningen vil bli dramatisk større i løpet av nær framtid. Dette fører med seg økte omsorgsbehov og en mindre andel av befolkningen i arbeid. Befolkningens sammensetning vil ha betydning for hele kommunens virksomhet. Vestre Toten er et flerkulturet samfunn. Innvandrere er overrepresentert i gruppen som ikke har fullført grunnskole eller videregående, så målet er at voksne som har behov for å styrke sine grunnleggende ferdigheter og faglig grunnlag skal få tilbud slik at de kan komme inn i arbeidslivet eller bedre sin posisjon i arbeidsmarkedet. Det er en generell utfordring at flere i samfunnet blir avhengige av ressurskrevende tjenester i form av barnevern og omsorgstjenester. Dette henger tett sammen med kommunens folkehelsearbeid.

Samfunnsutvikling

Et av målene i gjeldende kommuneplan er at Vestre Toten skal være en god kommune å bo i. Vi ser en økt tendens til at folk vil bo i tettstedene, og kommunen ønsker å legge opp til fortetting med kvalitet i disse områdene. For å skape livskraftige steder må en tenke funksjonsblanding og samlokalisering av tjenester.

Kommunesenteret vårt er blitt by og det vil bli en utfordring videreutvikle Raufoss ved å bygge bystruktur, stolthet og identitet ved sentrumsutvikling for Raufoss. Det skal jobbes aktivt med en mer bymessig utvikling av Raufoss. Dette vil kreve økt fokus i kommunens overordna planarbeid og gir føringer for arealbruk og utvikling. I vedtaket til kommunestyret var det sagt at «*Kommunen skal i sitt arbeid med neste planstrategi ta inn byutvikling som eget tema.*»

Økonomi er pekt på som en utfordring for kommunens ønsker om utvikling og vekstkraft. Det er i senere år investert store summer i kommunen og tiltakene de har ført til må forvaltes best mulig.

Klima- og miljø

Vestre Toten kommune skal ha et økt miljøfokus. Det er en utfordring å tenke mer bærekraftig i alt vi gjør. Vi må ha et bevisst forhold til vårt forbruk av energi og hvilke kilder vi benytter. En utfordring i kommunen er utstrakt bruk av bil som transportmiddel og lav andel av reisende som benytter kollektive løsninger. Det er utfordringer knytta til å utvikle et godt kollektivtrafikktilbud for hele kommunen. Det er også en utfordring å motivere til transport med gange, sykkel og mikromobiltet uten å et godt utbygd gang og sykkelvegnett som gjør dette attraktivt.

Klimautfordringer og ekstremvær må tas hensyn til når vi planlegger for framtidig utvikling i Vestre Toten kommune. Forventede klimaendringer vil trolig gi økt og mer intens nedbør. Dette vil medføre økt avrenning og høyere grunnvannstand. Fortetting gir også mer tette flater. Valg og tilrettelegging av forsvarlig overvannshåndtering ligger myndighetsmessig litt på siden av forvaltning og drift av avløpsanlegg som er gebyrfinansiert. Vestre Toten kommune har ingen overordnet plan for fornying eller drift av overvannssystemer. Her er det et planbehov.

Samfunnet skal redusere sine utslipp av klimagasser, vi skal ta vare på naturen og dens mangfold, og den verdifulle matjorda.

Næringsliv og produksjon

Vestre Toten kommune må bidra til å profilere kommunen som en teknologi- og industrikommune. Det er utfordrende å skape og utvikle arbeidsplasser i kommunen, og vi må legge til rette for et mer variert næringsliv slik at man ikke blir så avhengig av konjunkturer i enkelte bransjer, f.eks. bilindustrien. «Det grønne skiftet» krever omstilling i eksisterende bedrifter og nyetableringer innen andre bransjer.

En utfordring er å ha rett kompetanse til næringslivet, og å finne læreplasser og tilbud av utdanningsvalg som passer med industriens behov.

Infrastruktur

Digital tilgjengelighet i hele kommunen er en utfordring mange har pekt på, da det mange steder mangler både bredbånd og mobildekning. I Vestre Toten kommune er det ellers utfordringer knytta til vegstandard, for lite gang- og sykkelveger og begrensa tilbud om kollektivtransport. Når det gjelder kollektivtransport er det en ekstra utfordring at det er regionale og nasjonale aktører som styrer det meste av den. Vegnettet er også bare delvis opp til oss å råde over når store deler av trafikken går på fylkes- og riksveger.

Framtidens planverk og regulering av transport må tilpasse seg store og raske endringer i samfunnet. De siste årene har bruk av mikromobiltet hatt en økende tendens.

Mikromobiltet er små kjøretøy, med eller uten motor, som er ment til å frakte mennesker

innenfor et begrenset område, typisk en by. Tenk el-sykler, el-sparkesykler og ulike typer ståhjulinger. Med en demografisk endring med flere eldre må man også påregne økt bruk av elektrisk scooter eller lignende hjelpemidler. Transportgruppen tilhører gående og syklende. Det er en utfordring at Vestre Toten kommune har lav dekning av gang og sykkelveger. Strekninger som er høyt trafikkbelastet bør også skille gående og syklende. Det er en utfordring å skaffe arealer til fysiske tiltak for gående og syklende i eksisterende bebyggelse.

Vestre Toten kommune har utfordringer med stor lekkasjeprosent på drikkevannsnett, om lag halvparten av vannet som produseres lekker ut av ledningene. I tillegg har avløpsnett for mye innlekk og dette påvirker renseprosessen ved renseanleggene. Det må sikres en forsvarlig fornying av ledningsnett, basert på økonomisk rettferdighet mellom nåværende og fremtidige generasjoner.

Vestre Toten kommune har utfordringer knyttet til slukkevannskapasitet i tettsteder som som i dag forsynes av Sivesind vannverk. Dette gjør det utfordrende å etablere næringsvirksomhet, institusjoner og leilighetskomplekser i disse områdene, da slukkevannskapasiteten i dag må løses av utbygger med ekstra tiltak utenfor drikkevannsnett. Av beredskapshensyn bør det også planlegges for mulig gjensidig drikkevannsforsyning mellom nabokommuner.

3.3. Muligheter og prioriteringer

Planarbeidet i Vestre Toten kommune skal bygge opp under de mål kommunen setter seg. De overordnede målene for kommunesamfunnet settes i kommuneplanen.

FNs bærekraftsmål ligger som et bakteppe og skal synliggjøres sammen med de nasjonale og regionale føringene.

Følgende muligheter skal bygge opp under utfordringene

1. Befolkningsvekst
2. Utvikle gode, inkluderende steder, tettsteder og by
3. Økt fokus på miljø og naturmangfold
4. Innlandets industrihovedstad som motor for næringslivet, i samspill med nye og mer tradisjonelle næringer
5. Digitalisering

Mulighetene må tas inn i planverket for å kunne gjennomføres. Mange tema, tiltak og planer er foreslått for å utvikle mulighetene.

- En revisjon av kommuneplanen vil kunne legge til rette for en befolkningsvekst, og samtidig styre utviklingen i tråd med samfunnets preferanser og behov.
- Et godt og inkluderende samfunn kan utvikles ved å ta i bruk konsepter som «connected living» og «aldersvennlige samfunn». Vi må bygge for mer samhandling mellom folk og for at alle kan mestre livet best mulig uten hjelp fra det offentlige.
- Strategi for byutvikling
- Vestre Toten kommune skal være et trygt og godt sted å vokse opp, med barnehager og skoler som tilbyr kvalitet i sine tjenester.
- Vi skal jobbe for det flerkulturelle - likeverd og tilhørighet, en satsing som henger sammen med dette er kompetansereformen *Lære hele livet*. Plan for integrering skal dekke mye her. Samarbeid privat/offentlig/frivillig vil kunne løse mange av oppgavene som kommer i et moderne samfunn. Viktig at kommunen er åpen for å løse oppgaver sammen med innbyggerne i stedet for å produsere tjenester.

- Byutvikling og tettstedsutvikling vil kunne legge til rette for at folk får tilgang til alle sine daglige gjøremål innenfor en liten radius. Flerfunksjonelle steder er ofte livskraftige steder.
- Folkehelsestrategien skal stimulere til god folkehelse og livskvalitet, både fysisk og mentalt. Den fysiske utformingen av samfunnet må legge til rette for alle brukergrupper. Vi trenger flere gode møteplasser.
- Idrett og friluftsliv skal ha gode rammebetingelser.
- Kulturlivet skal fortsette å blomstre.
- Klima og miljø er satt på dagsorden og en revidert klimaplan må legge føringer for hvordan kommunen skal nå sin del av forpliktelsene.
- Vestre Toten kommune skal markedsføres som en teknologi og industrikommune med Innlandets industrihovedstad som motor. Kommunen skal styrke samhandlingen med, og legge til rette for utvikling i næringslivet.
- Industrien må i samarbeid med skolene jobbe for at det skapes læreplasser.
- Vestre Toten kommune har store landbruksområder. Landbruksplanen som er ønsket, vil kunne legge noen føringer for hvordan en skal prioritere innsatsen. Mange som har yrket sitt i landbruket driver også tilleggsnæringer som det er viktig å gi gode rammevilkår.
- Nye næringer må få gode forhold. Befolkningsvekst i kommunen er avhengig av at det er arbeid å få i området.
- Bredbåndsutbygging er et satsingsområde i kommunen for at vi skal oppnå økt digitalisering i samfunnet.
- Areal- og transportplanlegging må satse på tilrettelegging av alternativer for bil, dvs gang- og sykkel samt nye transportformer som el-sykkel og el-sparkesykkel. Kollektivtrafikk må bli et reallt alternativ til bil på lengre strekninger.
- Kommunen har som mål å ha en sikker og robust infrastruktur. Vedlikehold og fornying av eksisterende infrastruktur, veg og bane, samt VA må da prioriteres.
- Kommunens attraktivitet og vekstkraft må utnyttes og foredles.
- Strategiarbeid knytta til transport og mobilitet, som ATP-Raufoss og Mjøsbyen, skal prioriteres i perioden og skal legges til grunn for kommunens videre planlegging og utvikling, blant annet gjennom kommuneplanen, kommunedelplan for veg, trafiksikkerhetsplan og utvikling av hovednett for sykkel på Raufoss.
- Kulturminner og kulturmiljø som ressurs skal være gjennomgående i kommunens planlegging.

4. Prioriterte planoppgaver 2020-2023

Vestre Toten kommune skal ha et velfungerende og effektivt plansystem, og ha oppdaterte og gode planer for all virksomhet i kommunesamfunnet. Planene skal være tilpasset kommunens behov og satt til å løse utfordringer det er pekt på.

4.1. Kommuneplan

Gjeldende kommuneplan har 6 planutfordringer:

- Folkehelse
- Samfunnssikkerhet og beredskap
- Bærekraftig utvikling - miljø, klima og energi
- Bærekraftige og fremtidsrettede oppvekstvilkår
- Kommunikasjon og samferdsel
- Kommunens attraktivitet og vekstkraft - et helhetlig samfunnsutviklingsperspektiv

Det er utarbeidet følgende overordnede mål og strategier for Vestre Toten kommune:

1. Vestre Toten kommune skal legge til rette for gode levekår for alle

Strategier:

- a) Riktige tjenester til rett tid
- b) Tidlig innsats
- c) Samhandling med frivilligheten
- d) Utvikle kvalitativt gode tjenester gjennom kontinuerlig forbedring
- e) Understøtte og tilrettelegge tiltak som skaper meningsfull fritid
- f) Tilrettelegge for fysisk aktivitet

2. Vestre Toten kommune skal utmerke seg som en innovativ kommune

Strategier:

- a) Innovativ samhandling mellom næringsliv og kommune
- b) Skape arenaer for mening, læring, nyskapning og samfunnsengasjement
- c) Langsiktig- og forutsigbar planlegging
- d) Utvikle og ta i bruk nye løsninger i kommuneorganisasjonen

3. Vestre Toten kommune skal ha en sikker og robust infrastruktur

Strategier:

- a) Satsing på VA-sektoren
- b) Dimensjonere for fremtidig vekst, utvikling og klimaforandringer
- c) Sikre effektiv infrastruktur

4. Vestre Toten kommune skal legge til rette for en god oppvekst for alle

Strategier:

- a) Tidlig innsats og inkludering med tanke på mestring av eget liv
- b) Utvikle gode overganger i tjenestekjeden
- c) Utjevne sosial ulikhet
- d) Skape helhetlig struktur og samhandling mellom kommune og hjem

For kommunens overordnede mål og strategier i arealforvaltningen vises til 3.2 i Arealdelen.

4.2. Planbehov - Revisjonsbehov og behov for nye planer

I dette avsnittet skal en grunngi hvorfor en setter i gang nytt planarbeid. Noen planer har lovkrav ved seg som sier hvor ofte de skal revideres, og de trenger jo ingen annen begrunnelse. Det er viktig med målretta planlegging; vi skal legge inn energi der resultatet blir «størst». Sett opp mot utfordringer og muligheter må vi prioritere planinnsatsen.

Innen mange fagfelt må en kunne vise til en eksisterende plan for å kunne søke om tilskuddsmidler. Skal man for eksempel søke om midler til trafiksikkerhetstiltak må en vise til at tiltaket er prioritert i en trafiksikkerhetsplan.

Kommunen har mange planer og når en skal i gang med en revisjon bør en evaluere eksisterende plan og si noe om hva som har fungert og hva som eventuelt ikke har fungert. Dette for å sikre at en har gode planer å jobbe etter.

Kommuneplanen er moden for en delrevisjon. En full revisjon er en veldig omfattende øvelse og kommundirektøren vil gå inn for at vi åpner for å revidere deler av planen. Utarbeidelsen av et planprogram vil vise hva som trenger revisjon, men etter å ha levd

med gjeldende plan nå i seks år har vi erfart en del områder der det er behov for å vurdere endringer.

Samfunnsdelen

Kommuneplanens samfunnsdel ble skrevet for snart 8 år siden og trenger en gjennomgang for å kalibreres til dagens situasjon. Det har skjedd mye både lokalt og i samfunnet ellers, samt i kommuneorganisasjonen, som tilsier at det er behov for en gjennomgang. Strukturen med konkret vurdering av planutfordringer, noen hovedmål (som er mulige å huske og anvende) og ikke alt for mange, men grundig prioriterte strategier ønskes videreført.

Arealdelen

Kommuneplanens arealdel består av plankart og en tekst med bestemmelser og retningslinjer.

For å gi retning i ønsket utvikling og bruk av kommunens arealdel er det lagt inn et kapitell som heter «overordna mål og strategier i arealdelen». Dette er ønskelig å videreføre i noen overordna arealbruksstrategier. Det blir viktig å gi føringer for god arealbruk i kommuneplanen for å oppnå ønsket utvikling i hele kommunen. Begrepet «Connected living» bør foredles og innarbeides.

Kommuneplanens bestemmelser trenger å oppdateres i forhold til nytt lovverk og ellers til dagens bruk. Bestemmelsene legger føringer for hva som kan gjøres i de ulike områdene i kommuneplanen.

Kommunedelplaner

Kommunedelplan for veg

Planarbeidet ble startet opp i forrige planperiode, og forventes ferdigstilt i løpet av denne. Gjennomgang av nasjonale, regionale og lokale planer, utfordringer og potensiale peker spesielt på tre områder som vil ha stekt fokus i planarbeidet 1) Bærekraftig forvaltning av vegkapitalen, 2) Tilrettelegge for gående og syklende og 3) Tettstedsutvikling. Dette er en ny plan.

Temaplaner

Landbruksplan

En temaplan om landbruk vil kunne løfte landbrukspolitikken på den kommunale dagsorden og synliggjøre næringa i en ellers industritung kommune, men den vil i liten grad kunne legge føringer for hvordan landbruket drives i kommunen. Landbrukets rammebetingelser styres i all hovedsak av landbruksforhandlingene og nasjonal politikk. En temaplan for landbruk vil kunne ta noen retningsvalg for hvordan lokalt skjønn kan utøves i saksbehandling av regelverket.

Energi- og klimaplan

Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning slår fast at: «Kommunene [...] skal i sin overordnede planlegging innarbeide tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser, der det også tas hensyn til effektiv ressursbruk for samfunnet.»

Planen som ble utarbeidet i 2010 ligner på flere lignende planer fra den tiden. I den opplistede i stor grad en kunnskapsstatus for klimagassutslipp i kommunen. En oppdatert

plan bør i større grad sette søkelys på tiltakene som kan bidra til å redusere klimapåvirkningen. Den bør også gå lenger enn eksisterende plan i å ta opp i seg alle aspekter ved lokalsamfunnets klimapåvirkning og peke på hvordan hver og en, alene og i fellesskap kan gjøre grep for å redusere vår negative klimapåvirkning.

Kulturminneplan

Formålet med en kulturminneplan er å styrke den lokale kompetansen om kulturminner i kommunen, for derigjennom å sikre god forvaltning av kulturminner lokalt. Vestre Toten er en av svært få kommuner i Innlandet som per 2020 ikke har startet arbeidet med en kulturminneplan.

Se ellers Riksantikvarens hjemmesider om kulturminner i kommunene:
<https://www.riksantikvaren.no/kik>

Hovedvegnett sykkel Raufoss

Nasjonal transportplan 2014-2023 har som mål å øke sykkelandelen ved å etablere sammenhengende sykkelvegnett i byområder og bedre trafiksikkerheten og framkommeligheten for syklistene. Dette følger opp hovedmålet i Nasjonal sykkelstrategi om at det skal være attraktivt å sykle for alle. Hovedmålgruppe for den lokale planen er hverdagssyklistene som benytter sykkel som transportmiddel til/fra skole og arbeid. Målet er å gjøre sykkel til et attraktivt transportmiddel for flere, og bidra til økt sykling noe som igjen har positiv innvirkning på helse og miljø. Selv om hovedfokus er på skole- og arbeidsreiser, vil flere av trasene også være egnet for bruk til fritidsaktiviteter.

Plan for frivilligheten

Eksisterende plan er foreldet og svært detaljert. Revidert plan skal være retningsgivende for videre arbeid med frivillighet i Vestre Toten kommune.

Plan for idrett og fysisk aktivitet

Planen revideres, og endres fra kommunedelplan til temaplan. Gjeldende plan for idrett og fysisk aktivitet er foreldet. Nåværende plan er en kommunedelplan. Det er nå ønske om at denne planen skal endres til en temaplan.

Kulturstrategi

Kulturavdelingen trenger et retningsgivende og politisk vedtatt dokument der innbyggere, lag og foreninger og fagmiljøer bidrar til å peke ut en fremtidig kurs for kulturavdelingen i Vestre Toten.

Strategi for tverrsektoriell samhandling

Vestre Toten kommune skal etablere en strategi for tverrsektoriell samhandling for arbeid med barn, unge og deres familier slik at de som jobber innenfor disse områdene har felles retning og eierskap til å løse oppgaver sammen. Dette er særlig avgjørende der kommunen står overfor komplekse og sammensatte oppgaver og der det er behov for kompetanse på tvers for å levere innovative løsninger og gode og effektive tjenester overfor målgruppa.

Utarbeide vedlikeholdsplaner for kommunale bygg

Som forvalter og utvikler av eiendomsmassen i Vestre Toten kommune er Eiendomsavdelingen en viktig aktør for å ivareta og utvikle bygg, samt å sikre et godt arbeidsmiljø og et godt omdømme.

Areal- og transportplan samt «Strategi for offentlig transport i Raufoss»

Det skal vurderes å lage en strategi for offentlig transport i Raufoss. Gjerne som en del av arbeidet med en areal- og transportplan, ATP, for Raufoss.

4.3. Planoversikt

PLANENS NAVN	Vedtatt år	Nytt vedtak				Planansvarlig
		2020	2021	2022	2023	
Sentraladministrasjonen						
• Lean som virksomhetsstrategi	2018			X		Kommunedirektør
• Strategi for folkehelsearbeid i Vestre Toten kommune	2014		X			Folkehelsestrateg
• Digitaliseringstrategi	2019	X				Adm leder
• Arbeidsgiverpolitikk med arbeidsgiverstrategier. Vedtak av delstrategier gjennom perioden.	2019	X	X	X	X	Adm leder
• Arkivplan	Ny		X			Adm leder
Tjenesteområde Barnehage						
• Barnehageplan	2014	-	-	-	-	Barnehagesjef
Tjenesteområde Brannvern, samfunnsikkerhet og sivilt beredskap						
• Kommunal beredskapsplan Vestre Toten	Årlig vurdering	X	X	X	X	Brannsjef
• ROS-analyse Vestre Toten	2012			X		Brannsjef
• Plan for brannforebygging	Årlig vurdering				X	Brannsjef
Tjenesteområde Grunnskole						
• Mål- og satsingsområder for grunnskolen i Vestre Toten	2014		x			Grunnskolesjef
Tjenesteområde Helse						
• Plan for habilitering og rehabilitering	2018			X		Helsesjef
• Smittevernplan for Vestre Toten kommune	2004		X			Helsesjef
• Plan for helsemessig og sosial beredskap	2008		X			Helsesjef
Tjenesteområde Kultur						
• Plan idrett og fysisk aktivitet	2013		X			Kultursjef
• Plan for frivilligheten	2012		X			Kultursjef
• Kulturstrategi	Ny			X		Kultursjef
NAV Vestre Toten - kommunal del						
• Boligsosial Handlingsplan	2001		X			NAV-leder
Tjenesteområde Omsorg						
• Omsorgsplan	2018			X		Omsorgssjef
Tjenesteområde Plan						
• Kommuneplanen	2015			X		Plansjef
• Energi og klimaplan	2010			X		Plansjef
• Landbruksplan	Ny			X		Plansjef
• Kulturminneplan	Ny			X		Plansjef
• Areal- og Transportplan for Raufoss (ATP)	Ny		X			Plansjef
Tjenesteområde Teknisk drift						
• Kommunedelplan vannforsyning og avløp	2019				X	Driftssjef
• Kommunedelplan for veg	Ny		X			Driftssjef
• Trafikksikkerhetsplan	2018		X			Driftssjef
• Handlingsplan sanering VA-nett	2019	X	X	X	X	Driftssjef
• Hovedvegnett sykkel Raufoss	Ny			X		Driftssjef
Voksenopplæringen						
• Plan for integrering i Vestre Toten kom	2018			X		Voksenopplæringsjef
Tjenesteområde eiendom						
• vedlikeholdsplaner for kommunale bygg			X			Eiendomssjef

PLANENS NAVN	Vedtatt år	Nytt vedtak				Planansvarlig
		2020	2021	2022	2023	
Regionale planer						
• Strategisk plan for Gjøvikregionen 2016-2019	2016		X			Gjøvikregionen utvikling
• Regional strategi for utvikling av framtidens bomiljø (Connected living)	2017	-	-	-	-	Gjøvikregionen utvikling
• Regional handlingsplan mot radikalisering og voldelig ekstremisme	ny	X				Kultur VTK, Østre Toten og Gjøvik komm.

5. Definisjoner og ordliste

Arealdelen av kommuneplanen omfatter arealkart, bestemmelser og en planbeskrivelse med konsekvensutredning og risiko- og sårbarhetsanalyse. Arealdelen skal fastsette hovedtrekk for hvordan kommunens arealer skal brukes og vernes, hvilke viktige hensyn som må vurderes ved disponering av arealene og hvordan arealene samla sett skal disponeres for å nå mål for samfunnsutviklinga. I tillegg til å ha en arealplan for heile kommunen, kan kommunen utarbeide kommunedelplaner for delområder.

God arkitektur/estetikk er arkitektur som speiler tida, og tar hensyn til naturgitte og bygde omgivelser. Bygninger, anlegg og omgivelsens form, funksjon og innbyrdes sammenheng er avgjørende for vår trivsel. Arkitekturen har direkte virkning på menneskes trygghet, helse og oppleving. Arkitekturen skal gi løsninger som gir vakre og velfungerende omgivelser, tilgjengelig for alle. Arkitekturen skal ivareta miljømessig bærekraft, hvor fornuftig materialbruk, energibruk og avfallsreduksjon er sentrale tema. Arkitekturen skal være seg bevisst vår kultur- og bygningsarv og forvalte, respektere og videreføre disse verdier på en forsvarlig måte, og samtidig skape nye kvaliteter av verdi for ettertida. Hensyn til estetisk utforming av omgivelsene skal tas i vare i planlegging og tiltak, jfr plan- og bygningslova § 1-1, femte ledd.

Båndlagte områder er områder der arealbruk skal avklares gjennom reguleringsplan, eller område som er eller skal båndlegges ifølge andre lover (naturvernlova, kulturminnelova m.fl).

blågrønne-strukturer Blågrønn infrastruktur er et nettverk av naturlige og semi-naturlige områder med deres komponenter og funksjoner i rurale og urbane omgivelser. Det kan være landlige områder, ferskvann, kyst- og havområder som til sammen forbedrer økosystems helse og robusthet, og bidrar til bevaring av biologisk mangfold. Det er nyttig for befolkningen gjennom vedlikehold og forbedring av økosystemtjenester.

Bygd areal (BYA) er det arealet som bygningen opptar av terrenget (fotavtrykk). Med i bygd areal regnes mellom anna overbygd areal, utkraga bygningsdeler med fri høyde over terreng mindre enn 5 meter, konstruksjoner/ bygningsdeler som stikker mer enn 0,5 m over gjennomsnittlig terrengnivå og parkeringsareal. BYA blir definert i veileder "Grad av utnytting" (Rundskriv H-2300 fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet) side 19 og Teknisk forskrift § 5-2.

Bruksareal (BRA) for bygninger på en tomt gir oversikt over det samla arealet for alle plan i en bygning. Bruksareal inkluderer også overbygd, åpent areal og parkering. BRA blir definert i veileder "Grad av utnytting" (Rundskriv H-2300 fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet) side 25 og Teknisk forskrift § 5-4.

Bærekraftig utvikling er en samfunnsutvikling som imøtekommer dagens forbruksbehov uten å forringe mulighetene for kommende generasjoner til å få dekket sine. Begrepet ble allment kjent etter Brundtlandkommisjonen i 1987.

Bærekraftig velferdssamfunn/Sosialt bærekraftig samfunn I de nasjonale forventningene til kommunens planstrategiarbeid er dette pekt ut som utfordringer i kommende periode. **Sosial bærekraft** handler om å jobbe for at alle mennesker skal ha like sjanser til et stabilt helsefremmende liv, til å få utdanning, jobbe og leve uten diskriminering av noe slag. Stabile og inkluderende samfunns- og arbeidslivsforhold er en viktig brikke for at et menneske skal ha et trygt og stabilt liv.

Connected living er et visjon/konsept/begrep etablert i Gjøvikregionen. Visjonen er at kommunene skal framstå som foregangskommuner med god samfunnsplanlegging og utvikling av gode bomiljø der folk er sjølhjulpne. Det skal bidra til god folkehelse gjennom nye løsninger for gode bomiljø og lokalsamfunn med utbygd infrastruktur, varierte boligtyper og teknologi. «*Gode fellesskap - moderne busamfunn - alle generasjoner - offentleg privat samarbeid*».

Folkehelse er befolkningen sin helsetilstand og hvordan helsen fordeler seg i en befolkning.

Fritidsbolig er bygninger brukt til overnatting i forbindelse med privat fritidsbruk. Bygninger brukt til utleie/næring kommer inn under arealformålet fritids- og turistformål.

Fritids- og turistformål er bygg og anlegg brukt til kommersiell turistvirksomhet, og omfatter blant annet utleiehytter, fornøylespark, campingplass og leirplass.

Den funksjonelle strandsona er landområde som står i direkte samspill med sjø og vassdrag økologisk, topografisk og bruksmessig. Denne sona kan være både smalere og breiere enn 100-meters belte etter plan- og bygningslova § 1-8. Den funksjonelle strandsona blir definert med grunnlag i biologisk mangfold, friluftsliv, landskap og kulturmiljø, fiske og akvakultur, forurensing og bygninger i strandsona. 100-metersregelen i plan- og bygningslova § 1-8 gjeld der ikke annet er vist i plankartet.

Grad av utnytting regulerer bygningars volum over terreng og bygningars totale areal sett i forhold til trong for uteoppfallsareal, belastning på infrastruktur og forholdet til omgjevnadene, jfr teknisk forskrift § 5-1. Grad av utnytting fastsettes ved bygd areal (BYA), prosent bygd areal (%BYA), bruksareal (BRA) eller prosent bruksareal (%BRA). Parkeringsareal/garasje/carport går inn i berekningsgrunnlaget for grad av utnytting.

Konsekvensutgreiing er ei særskild vurdering og skildring av verknadene planen har for miljø og samfunn. Krav om konsekvensutgreiing styrast av Forskrift om konsekvensutgreiing, gjeve med heimel i plan- og bygningslova §§ 4-2 og 14-6.

Leikeareal er areal som er sett av til leik. Leikeplass skal opparbeidast til leik for dei minste borna, til dømes med fallunderlag og leikeapparat.

Landbruk, natur og friluftsområde (LNF-område) er område som skal nyttast og sikrast for landbruk- og skogbruk, eller skal haldast som natur- og friluftsområde. Det gjeld byggjeforbod i området, for anna enn naudsynte tiltak for landbruk/skogbruk. LNF-SB er LNF-område kor spredt utbygging av einskildebustader er tillete.

Minste uteoppfallsareal (MUA) er minste uteoppfallsareal inkludert leikeareal angitt i kvadratmeter per bygning/eining. Uteoppfallsarealet er dei delar av tomta som er egna til føremålet, og som ikkje er bygd eller avsett til køyring og parkering. MUA kan omfatte kombinasjon av private område knytt til den einskilde bueining (ikkje overbygd del av balkong og terrasse) og fellesareal for fleire bueiningar. MUA er definert som i rettleiaren "Grad av utnytting" (Rundskriv H-2300 frå Kommunal- og moderniseringsdepartementet) side 31 og Teknisk forskrift § 5-6.

Naust er eit uthus i strandsona som vert nytta til oppbevaring av reiskapar, utstyr, småbåtar og anna. Naust skal ikkje vere innreia eller brukt til varig opphald, som bustad eller fritidsbustad.

Næringsområde er område som skal nyttast til føremål som industri, handverk- og lagerverksemd, kontor og hotell. Næringsverksemd som er nemnd som eige føremål i plan- og bygningslova kjem ikkje under næringsområde (t.d. kjøpesenter, forretning, tenesteyting).

Nødvendige tiltak i landbruket vert definert som i rettleiar "Garden som ressurs" (Rettleiing H-2401 frå Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet) side 7 flg.

Områdeleikeplass er leikeareal for eit større område som skal tilretteleggast for bruk av born i alle aldrar, og skal opparbeidast med til dømes ballbane, sykkelbane eller liknande.

Område for offentleg eller privat tenesteyting. Plan- og bygningslova skiljar ikkje mellom tenesteyting i privat eller offentleg regi. Om arealet skal vere reservert for offentlege tenesteytar må dette regulerast gjennom føresegner med heimel i plan- og bygningslova § 11-10 nr 3.

Prosent bygd areal (%-BYA) angir forholdet mellom bygd areal (BYA) og tomteareal, jfr. Teknisk forskrift § 5-3. %-BYA vert definert som i rettleiaren "Grad av utnytting" (Rundskriv H-2300 frå Kommunal- og moderniseringsdepartementet) side 24.

Prosent bruksareal (%-BRA) angir forholdet mellom bruksareal (BRA) og tomteareal, jfr. Teknisk forskrift § 5-5. %-BRA vert definert som i rettleiaren "Grad av utnytting" (Rundskriv H-2300 frå Kommunal- og moderniseringsdepartementet) side 30.

Reguleringsplan er eit arealplankart med tilhøyrande føresegner som fastlegg bruk, vern og utforming av areal og fysiske omgjevnadar i bestemte område. Reguleringsplan gjev grunnlag for avklaring av kva bygge- og anleggstiltak som kan gjennomførast i planområdet, jfr. plan- og bygningslova § 12-1.

Områderegulering er ei planform som primært vert utarbeidd av kommunen etter krav i kommuneplanen sin arealdel, eller der kommunen etter tilhøva finn at det er naudsynt med meir detaljerte områdevisse avklaringar av arealbruken, jfr. plan- og bygningslova § 12-2.

Detaljregulering er ei planform som vert nytta for å følgje opp kommuneplanen sin arealdel, og eventuelt etter krav sett i områderegulering. Både private og offentlege aktørar kan utarbeide detaljregulering, jfr. plan- og bygningslova § 12-3. Det er krav om planskildding og risiko- og sårbarheitsanalyse (ROS-analyse) for alle reguleringsplanar, jf. plan- og bygningslova §§ 4-2, andre ledd og 4-3. For reguleringsplanar som vesentlig avviker frå overordna plan er det krav om konsekvensutgreiing, jfr. plan- og bygningslova § 12-2, tredje ledd og § 12-3, tredje ledd, jfr. § 4-2, andre ledd og forskrift om konsekvensutredning.

Risiko- og sårbarheitsanalyse (ROS-analyse) skal syne alle risiko- og sårbarheitsforhold som har tyding for om arealet er egna til utbyggingsføremål, og eventuelle endringar i slike forhold som følgje av planlagt utbygging. Ved utarbeiding av plan skal det i planarbeidet gjennomførast ein risiko- og sårbarheitsanalyse med tilhøyrande framlegg til tiltak, jfr plan- og bygningslova § 4-3. Område med fare, risiko eller sårbarheit merkast i planen som omsynssone, jf. plan- og bygningslova §§ 11-8 og 12-6.

Samfunnstryggleik og beredskap Ved utarbeiding av plan skal omsyn til samfunnstryggleik og beredskap takast i vare, jfr. plan- og bygningslova § 4-3.

Sentrumsområde i tettstader. Tettstaden er ofte kjernepunktet i eit lokalsamfunn. Gode fellesrom, lett tilgjengelege møteplassar og trivelege sentrumsarenaer er viktig både for innbyggjarar og tilreisande. Målet er trivsel i varierte, heildøgnslevande og menneskelege sentra med høg kvalitet.

Strandsone I plan- og bygningsloven definert som 100 meter langs sjø og vassdrag. Sjø og funksjonell strandsone.

Tiltak er oppføring, riving, endring, mellom anna fasadeendring, enda bruk og andre tiltak knytt til bygningar, konstruksjonar og anlegg, samt terrenginngrep og oppretting og endring av eigedom, jfr. plan- og bygningslova § 1-6. Som tiltak reknast også anna verksemd, eller endring av arealbruk, som vil vere i strid med arealformål, planføresegner og omsynssonar.

Universell utforming vil seie utforming og tilrettelegging av hovudløysing slik at den alminnelege funksjonen kan nyttast av flest mogleg, jfr. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9. Prinsippet om universell utforming skal ivaretakast i all planlegging og utbygging i samsvar med krav sett i plan- og bygningsloven med forskrifter og i lov om forbod mot diskriminering på grunn av nedsett funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven).

Utbyggingsavtale er ein avtale mellom kommunen og grunneigar/utbyggjar om utbygging av eit område, og som gjeld gjennomføring av kommunal arealplan, jfr. plan- og bygningslova § 17-2. Kommunestyret avgjer i kva saker det skal gjerast vedtak om utbyggingsavtale og kva forventningar kommunen har til utbyggingsavtalen, jfr. plan- og bygningslova § 17-2.

Vassdrag er vatn, elvar og bekkar som har årsikker vassføring. Årsikker vassføring vil sei at vassdraget ved middeltemperatur over frysepunktet ikkje tørkar ut av naturlege årsaker oftare enn kvart tiande år i gjennomsnitt.

6. Viktig lovverk som samhandler med plan- og bygningsloven

Plan- og bygningslova av 27. juni 2008 nr 71 er den sentrale lova for arealplanlegging og arealutnytting. Lista under er ikke ment å vere uttømmende.

Kommunelova Lov om kommuner og fylkeskommuner av 25. september 1992 nr 107

Forvaltningslova Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker av 10. februar 1967

Forvaltningslova inneholder generelle saksbehandlingsregler for offentlig forvaltningsvirksomhet. Forvaltningslova gjelder der ikke særlov (f.eks plan- og bygningslova) gjir særskilte regler.

Kulturminnelova Lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr 50 Ved planlegging av tiltak plikter den ansvarlige å undersøke om tiltaket kommer i konflikt med automatisk freda kulturminne, jfr. kulturminnelova § 9, fyste ledd. Undersøkelsesplikta etter § 9 i kulturminneloven skal oppfylles i alle byggeområde, også i sjøen.

Akvakulturlova Lov om akvakultur av 17. juni 2005 nr 79 Tillatelse til akvakultur kan ikke gis i strid med vedtatt arealplan.

Energiloven Lov om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. vedtatt 29.06.1990. Loven skal sikre at produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi foregår på en samfunnsmessig rasjonell måte, herunder skal det tas hensyn til allmenne og private interesser som blir berørt. Sidestilt med plan- og bygningsloven og gir statlige kraftselskaper rett til å føre fram elektriske anlegg uten krav om plan og søknad.

Jordlova Lov om jord av 12. mai 1995 nr 23 Deling av eiendom er søknadspliktig etter plan- og bygningslova § 20-1 bokstav m. Deling av landbrukseigedom må i tillegg behandles av landbrukskontoret etter jordlova § 12. Søknad om tiltak på landbrukseigedom, som tar i bruk dyrka eller dyrkbar mark, må behandles av landbrukskontoret, som kan gi samtykke til omdisponering etter jordlova § 9.

Naturmangfaldslova Lov om forvaltning av naturens mangfald av 19. juni 2009 nr 100

Friluftsløva Lov om friluftslivet av 28. juni 1957 nr 16 Den alminnelege ferdselsretten ("Allemannsretten") er regulert i Friluftsløva. Det er for eksempel ikke tillatt med gjerder, murer eller andre stengsel i strandsone som hindrer allmenn ferdsel og friluftsliv, jfr friluftsløva § 13.

Veglova Lov om veg av 21. juni 1963 nr 23 Loven regulerer blant annet byggegrense mot veg. Byggegrense skal ta hensyn til vegen og trafikken, og til miljøet som grensar opp til eiedommen, jfr veglova § 29, fyste ledd. Byggegrense mot fylkesveg er 50 m fra vegmidte. Byggegrense mot kommunal veg er 15 meter fra vegmidte, jfr. veglova § 29, andre ledd. Rammeplan for byggegrense langs riks- og fylkesveg skal legges til grunn ved behandling av dispensasjonssak etter veglova.

Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportsplanlegging fastsatt 26.09.14 skal legges til grunn ved alle planlegging.

Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven Lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne av 20. juni 2008 nr 42 Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven har bestemmelser om universell utforming som gjelder sidestilt med plan- og bygningsloven med forskrifter.

Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester av 24. juni 2011 nr 30 (Helse- og omsorgstjenesteloven)

Folkehelsesloven Lov om folkehelse ble vedtatt 24.06.2011. Formålet med denne loven er å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, herunder utjevner sosiale helseforskjeller. Folkehelse er også omtalt i plan- og bygningsloven § 3-1 f: "fremme befolkningens helse og motvirke sosiale helseforskjeller (...)".

Matrikkelova Lov om egedomsregistrering av 17. juni 2005 nr 101. Matrikkelova skal sikre tilgang til viktige eiendomsopplysninger, ved at det blir ført et ensarta og pålitelig register (matrikkelen) over alle faste eiedommer i landet, og at grenser og eiendomsforhold blir klarlagt.

Byggesaksforskriften Forskriften skal bidra til å sikre gjennomføring av plan- og bygningslovens formål gjennom krav til søknader, saksbehandling og godkjenning for ansvarsrett, gjennomføring av tilsyn og kontroll, og bestemmelser om sanksjonar for lovbrudd.

TEK 17 (Byggteknisk forskrift) Forskrift om tekniske krav til byggverk av 19. juni 2017 nr 840 Forskriften skal sikre at tiltak blir planlagt, prosjektert og utført ut ifra hensynet til god visuell kvalitet, og universell utforming og slik at tiltaket oppfyller tekniske krav til trygghet, miljø, helse og energi.

Forskrift om konsekvensutredninger Forskrift av 21. juni 2017 nr 854.

Forskrift om rikspolitiske bestemmelser for kjøpesenter Forskrift av 27. juni 2008 nr 742